

Чистякова І.А.,
канд. пед. наук, доцент кафедри педагогіки
СумДПУ імені А.С. Макаренка

МЕРЕЖЕВІ ТЕХНОЛОГІЇ УПРАВЛІННЯ ВИЩОЮ ОСВІТОЮ

NETWORKING TECHNOLOGIES OF
HIGHER EDUCATION
MANAGEMENT

ПЛАН

1. Концепція мережевого суспільства
2. Основні підходи до визначення поняття «мережа».
3. Характеристика мережевої технології.
4. Міжнародні мережеві структури у сфері вищої освіти.
5. Мережевий менеджмент як організаційна побудова органів управління мережею.

Чинники розвитку мережевого суспільства:

- 1) революція інформаційних технологій;
- 2) розквіт культурних та соціальних рухів;
- 3) процеси глобалізації.

Мережеве суспільство – це таке суспільство, в якому поєднання соціальних і медійних мереж формує основний спосіб його організації та найважливіші структури на всіх рівнях (індивідуальному, організаційному та соціальному).

Я. ван Дійк

Мережеве суспільство – це
специфічна форма соціальної
структури, дослідно встановлена
емпіричними дослідженнями як
характеристика “інформаційної
епохи”

Е. Кастельс

Мережеве суспільство виникає як сукупність людей, які підтримують спілкування й здійснюють спільну діяльність за допомогою мережевих засобів управління в такому суспільстві, що відбувається шляхом горизонтальної мережевої взаємодії. І саме це є його відмінною рисою, оскільки домінуючим принципом індустріальної епохи була ієрархічна організація суспільства

Індустріальне суспільство	Мережеве суспільство
Поява індустріального суспільства пов'язана з винайденням парової машини з функцією повної або часткової заміни фізичної праці людини	Поява мережевого суспільства пов'язана з розвитком комп'ютерних технологій, що активізують розумову діяльність людини
Домінуючим є тип масового виробництва товарів і послуг	Домінуючим є тип масового виробництва систематизованої інформації, технології й знання, які є головними джерелами конкурентоспроможності суспільства
Центром виробництва виступає сучасне підприємство, де продукція виробляється за допомогою машин з матеріальної сировини	Центр виробництва являє собою громадську комп'ютерну структуру з інформаційних та комунікаційних мереж і банків даних. Мережі є найбільш успішними та конкурентоспроможними проектами в економіці, фінансах та культурі. Головною діючою особою є активна особистість, довкола якої формуються різноманітні об'єднання
Факторами розвитку ринку є відкриття нових континентів і здобуття колоній	Основним фактором розвитку ринку стає процес інформатизації світу
Галузі, що забезпечують розвиток машинного обладнання та хімічних препаратів, вважаються провідними галузями економічного розвитку	Економічний розвиток суспільства відбувається за допомогою інтелектуального виробництва, зокрема виробництва знань

Індустріальне суспільство	Мережеве суспільство
<p>Тип економіки – економіка обміну, орієнтована на збут товарів, спеціалізацію виробництва з поділом праці</p>	<p>Тип економіки – синергетична економіка, виробництво інформації у процесі її використання, поширення інформації через синергетичне виробництво та розподілене використання</p>
<p>Головними суб'єктами виступають підприємства (приватне, суспільне, сектор державної власності), різноманітні економічні групи</p>	<p>Вільні спільноти, різні суспільні об'єднання, інформаційні товариства, мережі – основні суб'єкти активності. Причому мережа є більш ефективним організатором взаємодії членів суспільства. Сучасні мережі здатні розгортатися та стискатися, відкриватися й закриватися, оперативно включати нових учасників</p>
<p>Організаційна структура суспільства глибоко ієрархічна з чіткими постійними структурними підрозділами. Важливими є формальні відносини. Спостерігаються яскраво виражені централізаційні процеси управління</p>	<p>Структура суспільства має домінуючі горизонтальні зв'язки, тобто наявна децентралізована ієрархія, або мережева організація. Як наслідок, можна говорити про дистрибутивне (розподілене) лідерство. Неформальні відносини в окремих випадках є важливішими за формальні. Структурні явища є мінливими, недовготривалими</p>

Мережування означає
«систематизований розвиток
(менеджмент) зовнішніх та
внутрішніх зв'язків (комунікації,
інтерації, координації) між
людьми, групами або
організаціями («вузлами») з
метою вдосконалення результатів
діяльності»

Соціологічний підхід	П. Бурдьє К. Майнцер	Один із основних способів, за допомогою якого досягається ефект структурування соціальних впливів у просторі суспільства; зібрання пов'язаних елементів, що виступають у ролі агентів, її можна наочно зобразити мережею вузлів. Кожен елемент характеризується одним виходом і кількома входами від інших елементів ланцюга. Крім того, для кожного елемента діє правило, що визначає, яким має бути вихід за заданих входів
Синергетичний підхід	Н. Кочубей	Суперскладне утворення, оскільки мережа процесуальна, в кожний момент інша, самореферентна, існує лише разом із присутніми в ній користувачами, трансгресивна, у ній постійно відбувається виникнення нового, породження змісту, який нібито виходить за межі самої мережі
Управлінський підхід	В. Біанкі	Свідомо впроваджувана форма організації управління державою за рахунок інституціоналізації мережевих відносин. Форми організації мережевих структур створюються в бізнесі, а потім запозичуються суспільством та державою

Мережа – це структурна неієрархічна управлінська одиниця, що складається з групи організацій, поєднаних горизонтальними зв'язками, спрямована на вироблення інноваційного продукту; в її основу покладено ідейну єдність агентів.

Види мереж за Н. Кочубей

- мережі-підприємства,
- соціальні мережі
- мережі комунікацій

Види мереж за Р. Холлом

- комунікаційні
- міжорганізаційні

Види мереж за Л. Сморгуновим

- політичні співтовариства
(policy communities),
- професійні мережі
(professional networks),
- міжурядові мережі
(intergovernmental networks),
- мережі виробників (
producer networks),
- мережі з вирішення певних проблем
(issue networks)

Тлумачення інноваційних освітніх мереж

П. Делін: «тимчасові соціальні мережі, де особи можуть отримати максимум інформації, доклавши мінімум зусиль»

Е. Венгер: це група осіб, які постійно здійснюють певну діяльність шляхом позитивного внеску до практики власних спільнот

Експерти ОЕСР: соціальні
структури, що задовольняють
вимоги суспільства щодо якості,
цілеспрямованості та
зосередженості на результатах.

Д. Хопкінс: мережі є суспільними об'єднаннями, що характеризуються прагненням до якості, відданістю справі та зосередженням на результатах. Такі структури є ефективними засобами підтримки інновацій у часи змін. В освіті мережі сприяють поширенню інноваційного досвіду, розвитку спроможності шкіл до змін, створенню додаткових можливостей для професійного розвитку. Вони допомагають у процесах реструктуризації та рекультурації освітніх організацій і систем та стають проміжною ланкою між централізованими й децентралізованими структурами

Інноваційні освітні мережі -

організаційні структури, що являють собою сукупність навчальних закладів, об'єднаних спільною інноваційною ідеєю та діяльністю, спрямованою на підвищення ефективності навчально-виховного процесу та якості його результатів, управлінської діяльності, а також на поширення інноваційного досвіду в межах мережі навчальних закладів і поза нею

Передумови появи інноваційних освітніх

мереж :

- 1) неперервні зміни в суспільстві, що потребують освітніх нововведень.
- 2) поява нових соціальних, політичних та адміністративних ролей, які забезпечують більш широке функціонування мереж, що виникають як важливі етапи еволюції суспільства знань.
- 3) потреба в забезпеченні неперервного характеру навчання.
- 4) економічні чинники, що є вагомими аргументами на підтвердження важливості розвитку мереж.

Функції інноваційних освітніх мереж

- політична;
- інформативна;
- психологічна;
- методична

Мережеві технології поєднують в собі методи, прийоми, засоби, інформаційно-технологічне забезпечення процесу навчання та спрямовані на вдосконалення і підвищення якості й ефективності навчальних досягнень студентів університетів, у основі яких лежить ідея співпраці та співробітництва

Мережеві технології - виконавчі системи, нові організаційні форми для вищих навчальних закладів не тільки в поширенні досвіду, але й у допомозі їм налагоджувати партнерські відносини, які приводять до якісної практичної діяльності.

Характеристика мережевої технології

За рівнем застосування	Загальнопедагогічна, оскільки вона є особистісно-зорієнтованою, тобто характеризує освітній процес як такий, що орієнтований на розвиток кожної особистості
За філософською основою	Антропософська, адже ця технологія спрямована на розвиток людини
За основним фактором розвитку	Соціогенна, оскільки спрямована на підвищення ефективності навчання здебільшого в економічно занедбаних районах
За науковою концепцією засвоєння досвіду	Розвивальна
За орієнтацією на особистісні структури	Інформаційно-операційна, тобто така, що сприяє формуванню знань, умінь і навичок із предметів, а також способів розумових дій. Крім того, ця технологія сприяє формуванню самокерованих механізмів особистості
За характером змісту та структури	Навчальна, світська та загальноосвітня
За типом управління пізнавальною діяльністю	Система малих груп, комп'ютерне навчання, програмне керівництво
За організаційними формами	Груповий, колективний спосіб навчання. Груповий, оскільки викладач має змогу обмінюватися інформацією з усією групою студентів, причому учасниками такого освітнього процесу є весь колектив
За підходом до дитини	Особистісно-зорієнтована технологія, що заснована на технології співробітництва. Педагогіка співробітництва пропонує демократизм, партнерство, рівноправ'я, паритетність у стосунках. У освітньому процесі панує атмосфера співробітництва та співтворчості
За домінуючим методом	Розвивальна, саморозвивальна, діалогічна, комунікативна, творча
За напрямом модернізації	Педагогічна технологія на основі методичного вдосконалення, ефективності організації та демократизації педагогічних відносин
За категорією учасників	Масова освітня технологія

Основні критерії об'єднання в мережі:

- 1) мотив;
- 2) форми взаємодії;
- 3) способи функціонування в мережі;
- 4) засоби співіснування в мережі;
- 5) правила взаємодії в мережі.

Чинники, що спричиняють утворення міжнародних мережевих структур у сфері вищої освіти

По-перше, це зміни у виробництві знань, зміни ресурсної бази й розширення можливостей для взаємодії за допомогою нових технологій.

По-друге, необхідність спілкування з іншими університетами та організаціями щодо тих видів діяльності, які раніше відбувалися в межах організаційних структур університету (навчання студентів, наукова робота викладачів тощо).

**Мотиви, що спонукають
педагогів до об'єднання в
мережі:**

Особисті.

Політичні.

Професійні.

Інституційні.

Умови ефективної діяльності інноваційних освітніх мереж:

- стабільність і послідовність у ціннісних орієнтаціях та цілях діяльності;
- чітка організаційна структура, в межах якої розроблено цілком зрозумілі механізми та процедури, що дають можливість максимізації способів взаємодії в межах закладів освіти та між ними;
- завданнями, які вирішують інноваційні освітні мережі у своїй діяльності, є утворення нового знання, його експериментальна перевірка у педагогічній практиці, аналіз інноваційного досвіду, поширення перевіреного практичного знання та педагогічного досвіду як головна мета інноваційної освітньої мережі
- увага до позитивної підтримки результатів інноваційної діяльності викладачів, пов'язана як із підвищенням якісних та кількісних характеристик навчального процесу, так і з участю практиків у нових формах професійного розвитку, запроваджуваних у межах освітніх мереж.;
- наявність адекватних ресурсів, у тому числі фінансових, часових, людських, інформаційних, інтелектуальних.

Типологія інноваційних освітніх мереж на монокритеріальних засадах

- професійні мережі освітян, що значною мірою діють на неофіційних та добровільних засадах;
 - політичні мережі;
- освітні мережі, які об'єднують різні заклади освіти із зовнішнім партнером з метою отримання вигоди для мережі;
- мережеві альянси, де навчальні заклади пов'язані один з одним через належність до однієї й тієї самої організації

Типологія інноваційних освітніх мереж на бікритеріальних засадах

Рис. 4.8. Класифікація мереж за Д. Джексоном

Типологія інноваційних освітніх мереж на полікритеріальних засадах

- а) географічний ареал (місцеві, регіональні, національні, міжнародні);
- б) структура (горизонтальні, вертикальні);
- в) суб'єкти взаємодії (новатори-практики, ініціатори, керівні органи, консультанти та інструктори, «аудитори» й дослідники, освітні політики);
- г) ініціатори (окремі освітні теоретики, університети, дослідні інститути, лабораторії, урядові установи, неурядові організації).

Типи освітніх мереж за

Х. Де Вітом :

- академічні асоціації;
- академічні консорціуми;
- інституційні мережі .

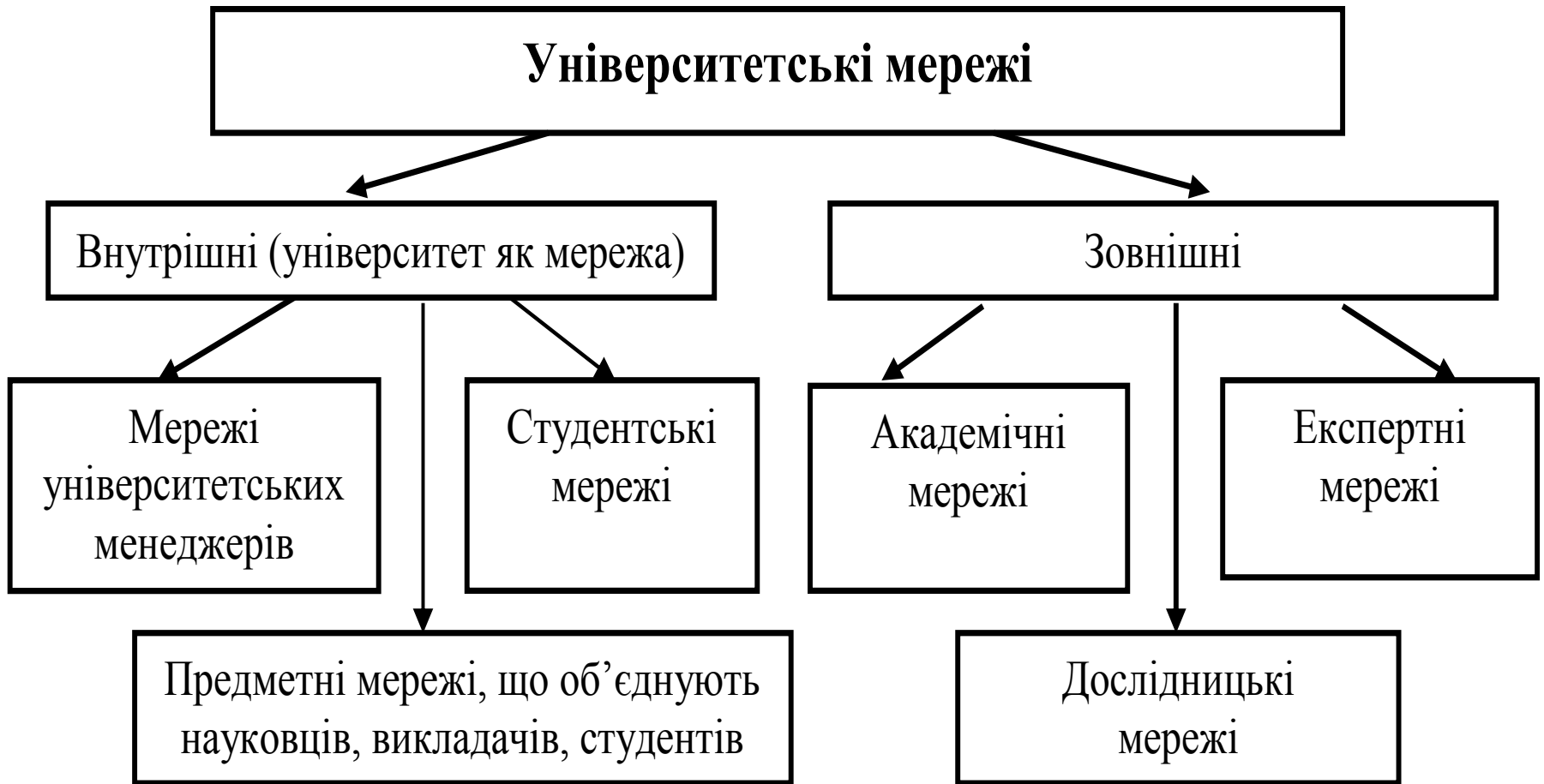

Рис. 4.9. Класифікація університетських мереж

*академічні університетські
мережі*

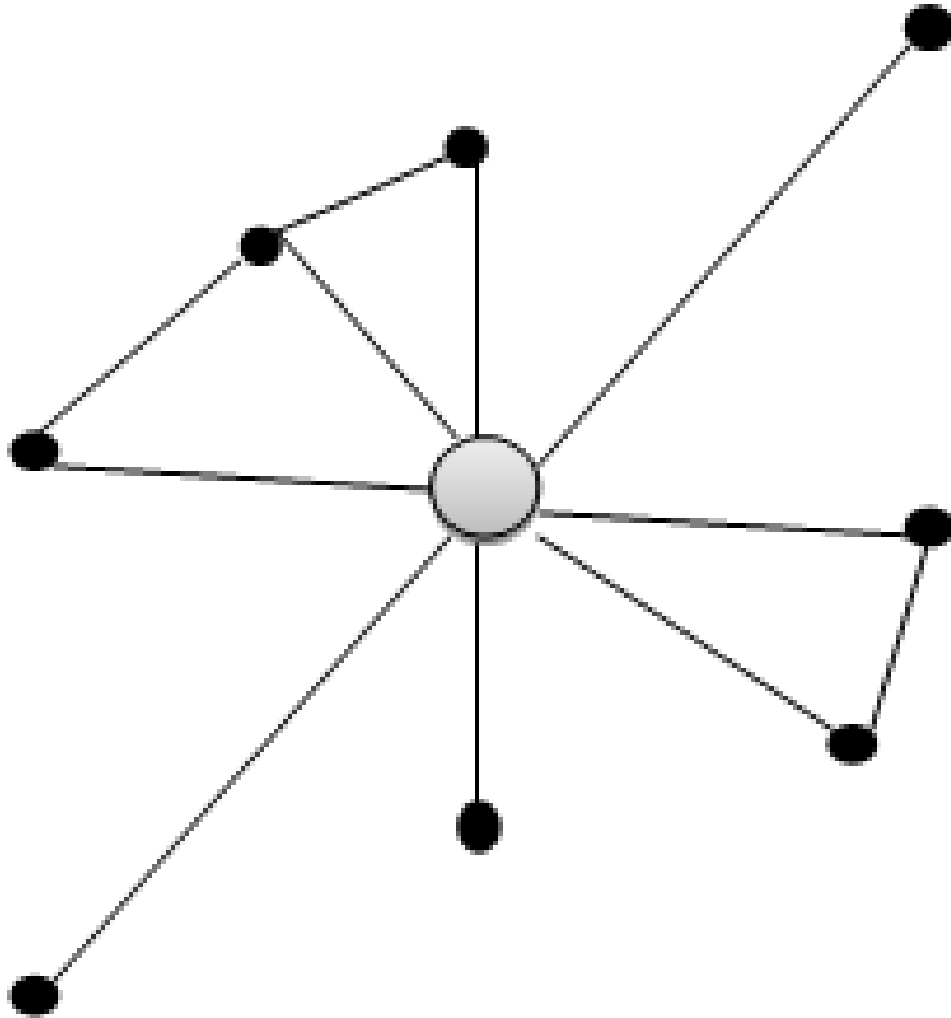
Europaеum, The Coimbra
Group (CG), Utrecht Network

*експертні університетські
мережі* – UNICA, Європейська
асоціація університетів

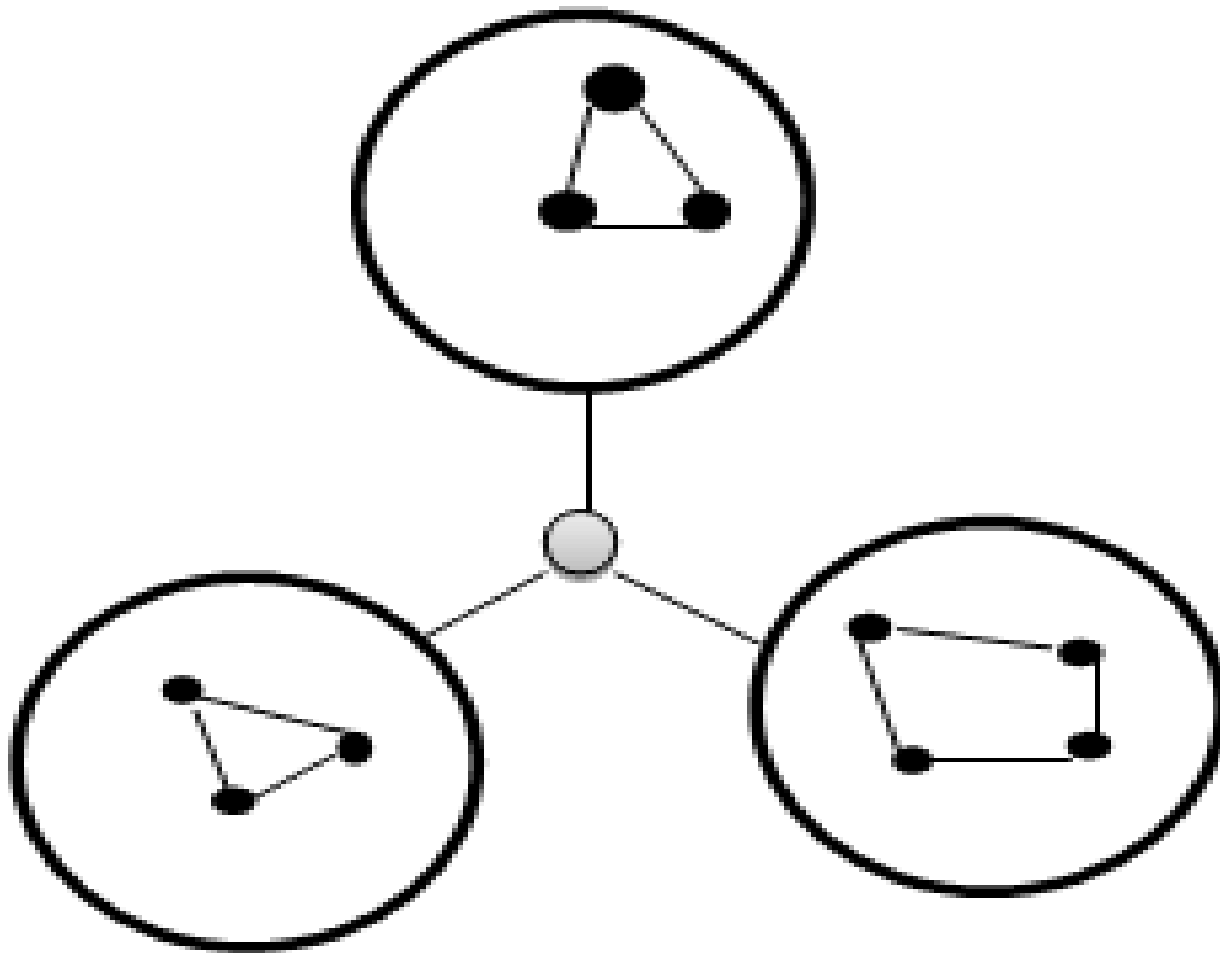
Мережевий менеджмент - така організаційна побудова органів управління мережею, що передбачає встановлення взаємозв'язку між елементами освітньої мережі та досягнення тих цілей, для реалізації яких вона призначена; створення механізмів, що забезпечують діяльність членів мережі

Структурні моделі діяльності інноваційних освітніх мереж:

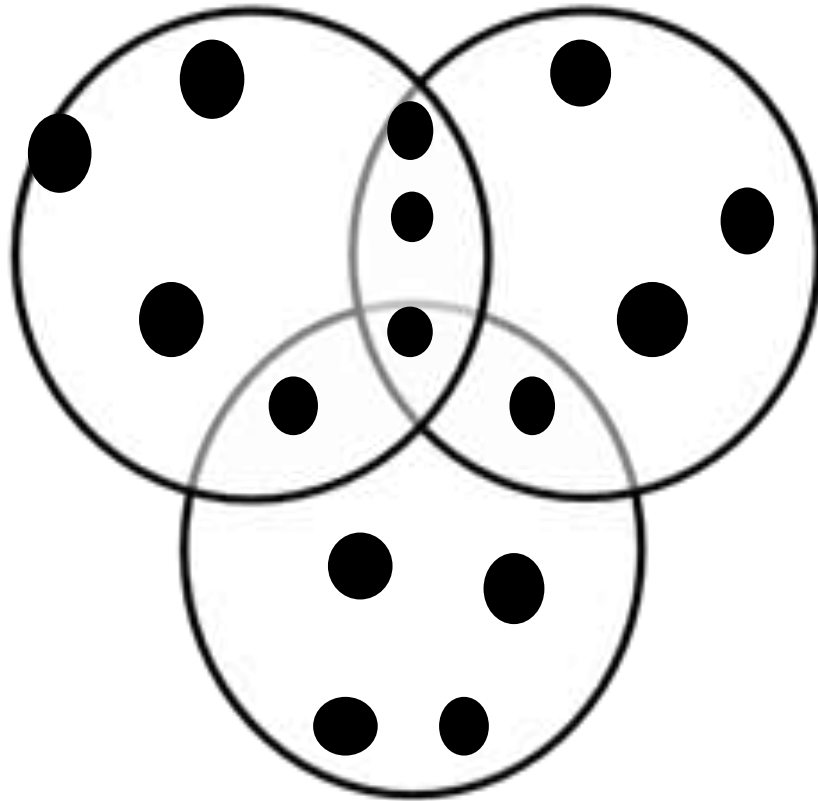
- 1) мережа централізованого
лідерства;**
- 2) мережа підмереж;**
- 3) мережа складених основ;**
- 4) концентричне коло.**

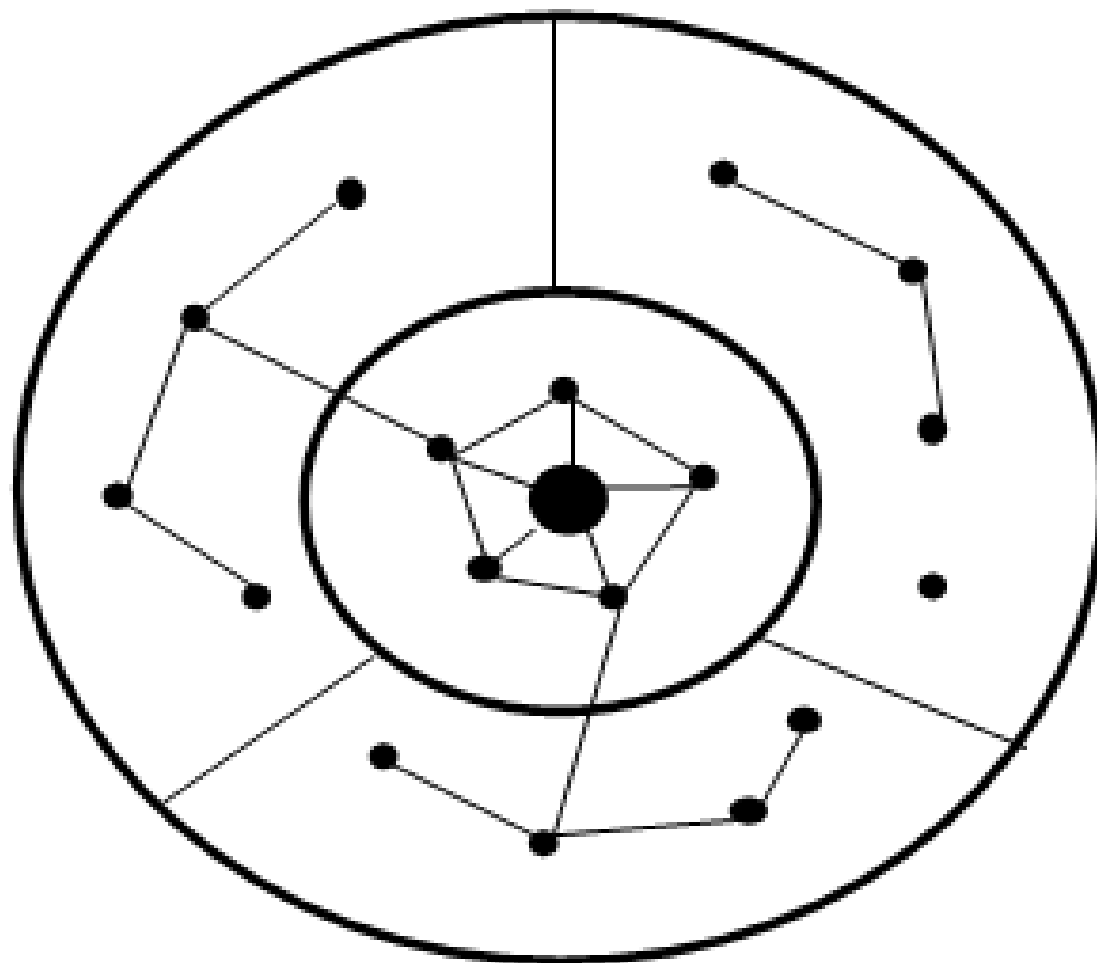
*Модель мережі централізованого
лідерства*

Модель мережі підмереж

Модель мережі складених основ

Модель «концентричне коло»